

simpliciter hoc agens, sicut dicit dominus. Amē dico uobis perceperunt mercedem suam. ¶ Si quis operatur per nos gratiarum actionem deo, quoniam ministerium officii eius non solum supplet ea quæ defunt sanctis, sed abundauit per multarum gratiarum actiōem in deo, per probationem ministerii huius magnificantes deum in subiectione confessionis uestre in euangelio Christi, in simplicitate communicationis in illos, & ipsorum orationes pro uobis desiderantium uos uidere propter superabundantem gratiam dei in uobis. Gratias deo super inenarrabili dono eius.) Hoc dicit, quia quicumque operatur per dispensatores domini dei hoc opus, unde gratiæ agantur deo, ab his qui necessarios sumptus accipiunt sub nomine Christi, non mendicitati subiecti sed deo, de cuius bonis ali se norunt, non tantum ab eis gratiæ illis referuntur, sed à reliquis fratribus qui pro his gratias agant deo, commendantes factum ipsorum domino, ut paucis tribuentes à multorum obsecrationibus deo commendentur. Probantes enim mentem eorum in hoc opere, magnificant in eis dominum, cuius spe firmati obediunt euangelio Christi in subiectione mentis, ne uelint eos sibi humiliari ut præbeant quæ necessaria sunt sanctis. Et hoc erit in simplicitate hoc agere communicationis illorum, commendantes se orationibus illorum & desiderijs eorum. Quis enim non cupiat oculis uidere, necessitatibus suis propter dei nomen subiectos? Denique dei dona uocantur. Deo enim dat qui in his ministrat, quia qui iubet fieri ipsi imputatur quod datur. Gratias deo in his agentes, & super ineffabili dono eius. Donum enim dei est quod incitat homines ad bonum opus, spes enim promissa lacessit ad ministerium supradictum.

CAPVT X.

Ipse autem ego Paulus obsecro uos per maiestatem & modestiam Christi, qui ad faciem quidem humilis sum in uobis, absens autem confido in uobis.) Hoc est quod nunc dicit, quia talis est absens qualis & præsens

præfens. Nec enim humilis erat ad faciem adulatione aut subiectione alicuius rei, qui constantiam suam sic zelabatur ut aliquando etiam à licitis temperaret ne inclinareretur. Vnde dicit in alia epistola: Omnia mihi licent sed ego sub nullius redigar potestate, esca uetri & ueter escis, & hunc & hæc deus destruet. Ideo ergo absens obsecratur & modestiam Christi interponit, ne præfens durior inueniatur causa uictorum eorum quã est in epistola, ut componentes qui se adhuc nõ emendauerant, mollirent sibi rigorem apostoli, ut moderatos eos inueniens, pressa seueritate lætaretur in eis. Confidentiam itaq; fiduciam seueritatis significauit: quã forte in epistola tantum habere putabatur, non tamen præfens facie, quia in prima epistola seuerus & nimis rigidus uidebatur, ideo commonet ne eadem seueritate præfens utatur, sicut nõ sperabant.

Rogo autem ut nõ præfens audeam per fiduciam qua existimor audere in aliquos qui arbitrãtur nos secundum carnem ambulare. Idem sensus è quem ut dilucidet repetit. Orat enim ut tales illos inueniat, ne cogatur irasci, sed ut requiescat cum eis. Hic ergo aperuit quod supra significauit, & adhuc in subiectis plenius manifestat, hanc esse confidentiam quam hic fiduciam dixit, data sibi potestatis à Christo cuius uicarius est, ut uindictet eos qui sub nomine Christi agentes, nõ obaudiunt ut corrigant in quibus reprehenduntur. Hos dicit qui non recipiendo spiritalia quæ ab apostolo dicebantur, sic eum existimabant quasi carnalia loqueretur quæ recipienda non essent. Ideo dicit: Qui nos arbitrantur secundum carnem ambulare, quia qui spernit spiritalia putat illa carnalia. ¶ Nam in carne ambulantes non secundum carnem militamus. Hoc est in corpore positi spiritaliter utuimus. Spiritaliter autem uiuit qui facit quod placet deo. Hic ergo secundum carnem militat qui desiderijs carnis obtemperat. Omnis enim error, caro dicitur. Christo autem ipso militat qui obaudit eum in fide & disciplina. ¶ Arma enim militiæ nostræ non car

Carnalia sed, fortia deo.) Ideo fortia, q̄a incorrupta. Oīa em̄ carnalia corrupta sunt. **Arma** ideo, q̄a repugnant ui-
 tijs, signū habentia imperatoris sui **Christi**, qui hostis ē
 uitioꝝ. Sicut em̄ impator p̄ milites suos uindicat suum
 regnū, ira & saluator per nos seruos suos defendit unius
 dei, p̄fessionē & disciplinā. ¶ **Ad destructionē munitioꝝ**
cogitationes destruentes, & oēm altitudinē, extollentē
se aduersus cogitationē dei.) Arma spiritalia fides est in
 corrupte p̄dicatiōis. Per hęc de^o uincit p̄cipes et po-
 testates, q̄s constat ut sibi usurpēt imperiū, extolli cōtra
 fidē **Christi**, cogitatiōibus se hoīm inserentes ut auocēt
 eos a dei dño, quas cogitationes destruit v̄itas fidei. **Mu-**
nitioꝝ ergo principes dicit & p̄tates & spiritalia neq̄-
tię, q̄ se extollunt & armāt infideliū aīos ad cōtradicen-
dū Christo, cōtra q̄s pugnat dei lex dissipās cōsilia eoz̄.
 ¶ **In captiuitate redigētes oēm intellectu ad obedientiā**
Christi pducentes.) Captiuat intellectu dū cōtradicentē
 rōne uincit, & ad fidē **Christi** cui prius repugnauerat hu-
 milē & mansuetū inducit. ¶ **Et parati in oībus uindicare**
inobedientiā, cū impleta fuerat obauditio nostra.) Ma-
 nifestū est q̄a uindicat inobedientiā, cū illā cōdēnat per
 obedientiā, tunc illā destruens q̄n̄ eos q̄ resistunt perducit
 ad fidē, ut p̄fidia ab his q̄bus defendebat damnetur.
 ¶ **Quæ secūdu faciē sunt, uideat.)** Nūc uult eos quæ palā
 sunt considerare, Id est, ea quæ dicturus est, q̄a sunt apta
 diiudicare. Dicit ergo: ¶ **Si quis cōfidit se esse seruū Chri-**
sti, hoc cogitat itez̄ apud se, q̄a sicut ipse Christi est ita
& nos.) His loquitur q̄rum tangit superbiā, qui de se p̄e-
 sumentes inflatione animi, minus quā dignum erat de
 apostolo sentiebant, quasi non egerent p̄ceptis eius.
Quos commonet ut si de se considerent, quia erant ser-
ui Christi, non utiq̄; deberent de apostolo dubitare, sed
& de eo, quāuis impar sit sed similiter sentire: cum uti-
q̄; magis p̄ferre sibi deberēt magistrū gentiū. Sed hic
illos humilitatē in se docet, e quās se illis cū esset uas ele-
ctiōis & magister gentiū in fide & v̄itate. Hoc ergo uult
illos cōsiderare quod utiq̄; clara luce uidet, q̄a de apo-
stolo

stolo nemo credentium non plus æstimet quàm de se, quanto magis nemo minus quàm de se debeat æstimare. Hoc ergo contestatur & docet, ne elatione mentis bonæ uitæ meritum perderent. Qui enim scit se aliquid esse, humiliet se ut amplior fiat. Nam & si aliquid amplius gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis dominus in ædificationem non in destructionem uestri, non erubescam. Nunc significat, quia superius se humiliavit: ipsis se comparando, cum si se erigat non se erubescat quia à domino accepit potestatem prædicandi ut saluet, non ut perdat obaudientes. Si ergo hic qui à domino missus est inclinat se, & comparat se inferioribus, quanto magis hi qui nullius erant testimonij comparare se non deberent, non dicam præferre maioribus. Ut non existimemur quasi terrentes uos per epistolas. Ipse potest uideri terrere per epistolas qui neq; autoritatis alicuius est, neq; præsens fidutiam habet arguedi, absens autem ideo audet, quia præsens timet. Quia epistola quidem graues & fortes, præsentia autem corporis infirma, & sermo cõtempibilis, Hoc æstimet qui huiusmodi est, quia quales sumus uerbo per epistolas absentes, tales sumus & præsentis in opere. Ideo non se alium esse absentem quàm præsentem probat, quia non erat præsumptor. A domino enim potestatem accepit. Cui enim non est data potestas, absens potest audere, præsens aut pudorem patitur. Ideo apostolus non erubescit dum corripit, quia fidutia potestatis hoc agit. Hæc proter hos loquitur, qui non missi prædicabãt aduantes, quia seipsos commendare uolebant. Non enim audemus coniungere aut comparare nosmetipsos quibusdam qui seipsos commendant. Hi seipsos commendant, qui non accepta potestate dominari uolunt, nomi nisi suo uendicantes autoritatem. Qui enim mittitur nõ sibi sed ei à quo mittitur uendicat potestatem. Per quod etiam ostendit se à domino dispensatorem electum. Sic ergo non coniungit se aut comparat his qui nõ missi prædicant, dum nihil ultra concessum præsumit.

¶ Sed ipsi in nobis nosmetipsos mensurantes & comparantes nosmetipsos nobis, non in immensum gloriabimur, sed secundum mensuram regulæ quàm partitus est nobis deus mensuram pertingendi usq; ad uos.) Tanta se uti dicit potestate quanta concessa est ab autore, nec mensuram egredi. Idcirco non superba erit gloria, inq; nostra, quando nõ egredimur terminũ datæ potestatis. Gloriam pro autoritate posuit, qua utebatur in correptionibus peccatorum, ut saluos eos faceret. Nec tamen gloriari se dicit in extollentia potestatis, sed ad ædificationem illorum. Osẽdit enim potestatem, de qua si gloriari uellet non illum puderet, quia data est illi à domino, sed hic sic illa utit, ut non gloriatur nisi in profectu credẽtium, corripiens constanter uitiosos, ut gloriatur in salute illorum, ut potestas data saluti proficiat non elationi. Duplici ergo genere non se in immensum gloriari testatur, & secundũ datam potestatem sicut dixit, & quia non ultra quàm prædicatio eius personabat, uen dicabat sibi autoritatem. De his enim confidebar, quos ipse fundauerat in fide Christi. Partitum enim dicit unũ cuiq; ad quos in prædicatione dirigeretur, ut singuli, proprias aliquas ciuitates haberent, de quorum fide gloriarentur. Dei enim nutu Macedonibus prædicare aduocatus est hic Apostolus, & ut Corinthiis euãgelizaret à domino monitus est, His ergo audenter loquit quos ipse fundauit & ad quos dei nutu peruenit, cæteris non talĩ fiducia quia in aliena regula erant, hoc est, in parte alterius euangelistæ. ¶ Non em̃ quasi nõ pertingentes usq; ad uos, superextendimus nos.) Hoc est, nõ quasi non misi peruenimus usq; ad uos in prædicatione, sed destinari, deo mittente nos ad uos. Superextendi autem est, ultra extendi quàm conceditur. Sed non ultra, quia mensurã dedit deus quam seruarent euangelistæ eius, quam hic se custodisse testatur. Ideo enim hoc ostendit, ut sciant quoniam à deo ad hos directus est, ac per hoc obaudire illos debere monita eius, ne cõtemnentes, deo à quo missus est resistere uiderentur. ¶ Nã usq; ad uos peruenimus

in euangelio Christi, non in immensum gloriātes in alienis laboribus.) **N**ic manifestius apparet quod dicit, quia ipse illos fundauerat, ideo tāta fidutia ad hos loquitur. **N**ec enim labore alterius acquisiti fuerant ad fidem, sicut in alia epistola ait: **I**n Christo enim per euangelium ego uos genui. **N**on ergo extra mensuram gloriatur, q̄ in labore suo gloriatur. ¶ **S**pem uero habentes crescentis fidei uestræ, in uobis magnificari.) **Q**uia fructum laboris sperat quæ sita fidei eorum, idcirco non negligenter hoc agere se profitetur, ne tædijs & molestijs cederet: quia magnificari credit se apud deum, si augeantur in fide auditores eius, sicut dicit dominus: **P**ater sicut misisti me in hunc mundum, & ego misi eos in hunc mundum, & pro eis sanctifico me ipsum. **H**oc dicit quia testimonium magistri est in discipulis obaudientibus. **V**nde ait: ¶ **I**n uobis magnificati secūdu regulā nostrā in abundantia, in regionibus quæ ultra uos sunt euangelizare.) **L**ærior de fide eorum ultra eos prædicaturum se necessario profitetur ad augēdam gloriā prædicationis, ubi adhuc non fuerat prædicatum. ¶ **N**on in aliena regula præparatis gloriari.) **M**anifestum est, quia uir prudens non in his confidit neq̄ gloriā sperat, quæ in aliorum laboribus consistant. **I**deo & apostolus non audet in hos qui alijs prædicantibus crediderunt, ne in alienis laboribus gloriari uideretur, sed hoc nititur, ut eis prædicet, quibus non erat annūciatum, ut gloriā labori suo quærat. ¶ **Q**ui autem gloriatur: in domino gloriatur.) **H**oc dicto significauit ipsam confidentiam & gloriā domini dandam, cuius gratia est ut qui in potestate euangelica confidit, deo autore confidat, ut quæstus omnis negotij diuini domino in lucrum ueniat, Sed qui non accipit potestatem à deo, non potest in domino gloriari: quia gloriā suam quærit. ¶ **N**on enim qui seipsum commendat probatus est, sed quem dominus commendat.) **V**erum est, quia illum dominus commendat & probatus est, quæ dignū habet ac mittit ut prædicet donū ei⁹. **Q**uem autem non mittit, non illum commendat, **I**pse autem

tem

1. Co. 4.

Ioan. 17.